

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN PROBLEM ÇÖZME BECERİLERİ VE BİLİMSEL ARAŞTIRMAYA YÖNELİK KAYGI DÜZEYLERİ

Nursing Students' Problem Solving Skills and Anxiety Levels For Scientific Research

Esin ATEŞ¹ Şafak DAĞHAN² Damla ÜNAL³ Damla ÜNSAL⁴ Ece ÜZREK⁵
Gülben ÖZYAVUZ⁶
^{1,2,3,4,5,6} Ege Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, İzmir

Geliş Tarihi / Received: 02.09.2022

Kabul Tarihi / Accepted: 27.04.2023

ÖZ

Bu araştırmanın amacı, hemşirelik öğrencilerinin problem çözme becerileri ve bilimsel araştırmaya yönelik kaygı düzeylerini belirlemektir. Kesitsel tipte planlanan araştırmanın evrenini, 2019-2020 öğretim yılında bir hemşirelik fakültesinde öğrenimini sürdüren ve "Hemşirelikte Araştırma Süreci" derslerini almış olan (N=567) öğrenciler oluşturmuştur. Örneklem seçimi yapılmadan, araştırmaya gönüllü katılan öğrencilerden veriler toplanmıştır (n=308), evrenin %54.32'sine ulaşılmıştır. Verilerin toplanmasında, problem çözme becerisi konusunda bireylerin subjektif algılarını değerlendiren "Problem Çözme Envanteri" (PÇE), araştırmaya yönelik kaygı düzeylerini ölçmek için "Araştırmaya Yönelik Kaygı" (AYK) ölçeği kullanılmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin %82.5'i kadındır. Öğrencilerin %56.8'i olgu ya da durumlara eleştirel gözle bakabildiğini belirtirken, %48.4'ü kendi problem çözme becerisini "orta düzeyde" değerlendirmektedir. Öğrencilerin PÇE puan ortancası 100.50'dir (min=32, maks=192). AYK ölçeği madde puan ortancası 38.00'dir (min=12, maks=60). İki ölçek arasında ters yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişki vardır ($r=-0.424$, $p<0.01$). Öğrencilerin problem çözme becerilerine yönelik algıları, genel ölçek ortalamasına yakın bir puanla yetersiz bulunurken, araştırma yapmaya yönelik kaygıları da orta düzeydedir. Öğrencilerin problem çözme becerisi artıka araştırma yapma konusunda daha az kaygılandıkları söylenebilir. Geleceğin hemşire adaylarının problem çözme becerilerinin aldıkları mesleki eğitim sürecinde geliştirilmesiyle hemşirelik uygulamalarında bakımın kalitesinin artacağı gerçeğinden hareketle, hem problem çözme hem de araştırma yapma becerilerinin gelişimini destekleyecek eğitim içeriklerine, hemşirelik eğitim müfredatında ayrıntılı bir şekilde yer verilmesi önerilir.

Anahtar kelimeler: Bilimsel araştırma, Kaygı, Öğrenci hemşire, Problem çözme becerisi.

ABSTRACT

The aim of this study is to determine the problem-solving skills and anxiety levels of nursing students towards scientific research. The population of the study, which was planned as a cross-sectional type, consisted of students (N=567) who continued their education in a nursing faculty and took the "Research Process in Nursing" courses in the 2019-2020 academic year. Data were collected from the students who voluntarily participated in the study, without making a sample selection (n=308), reaching 54.32% of the population. In data collection, the "Problem Solving Inventory" (PSI), which evaluates the subjective perceptions of individuals about problem solving skills, and the "Research-Oriented Anxiety" (ROS) scale to measure their anxiety levels towards research were used. 82.5% of the students participating in the research are women. While 56.8% of the students stated that they could look at facts or situations with a critical eye, 48.4% evaluated their problem-solving skills at "moderate" level. The median PSI score of the students is 100.50 (min=32, max=192). The median item score of the ROS scale is 38.00 (min=12, max=60). There is a moderately significant inverse relationship between the two scales ($r=-0.424$, $p<0.01$). While students' perceptions of their problem solving skills were found to be insufficient with a score close to the general scale average, their anxiety about doing research is at a moderate level. It can be said that as students' problem solving skills increase, they worry less about doing research. Considering the fact that the quality of care in nursing practices will increase with the development of problem-solving skills of future nurse candidates during the vocational training they receive, it is recommended that training contents that will support the development of both problem-solving and research skills should be included in the nursing education curriculum in detail.

Keywords: Anxiety, Nursing student, Problem solving skills, Scientific research.

Esin ATEŞ✉, esnats11@gmail.com
Ege Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, İzmir

Bu makaleye atf yapmak için (How to cite this article): Ateş, E., Dağhan, Ş., Ünal, D., Ünsal, D., Üzrek, E. ve Özyavuz, G. (2023). Hemşirelik öğrencilerinin problem çözme becerileri ve bilimsel araştırmaya yönelik kaygı düzeyleri. İnönü Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Dergisi, 11(2), 1631-1643 doi: 10.33715/inonusaglik.1169670

GİRİŞ

Bilimsel araştırma, sorun çözmeye yönelik bir tutumu anlatır (Erdoğan, 2014; Karagül ve Aslan, 2016). Eğitim programları, bilimsel araştırma yapma becerisine sahip ve yapılan araştırmalardan etkin şekilde yararlanabilen mezunlar yetiştirmeyi hedeflemektedir (Saracaloğlu, Varol ve Ercan, 2005). Bu kapsamda araştırmacı tutum ve davranışlarına sahip hemşireler yetiştirmek için araştırma kültürünün lisans eğitimi sırasında kazandırılması gerekmektedir. Böylece mesleğin profesyonelleşmesine katkıda bulunup meslek gelişimi ve hemşirelik bakım kalitesini artırarak hemşirelerin otonomi sahibi olmaları sağlanabilecektir (Ax ve Kincade, 2001; Saracaloğlu, Varol ve Ercan, 2005). Öğrenci hemşirelerle yapılan bir çalışmada, araştırma eğitiminin ve yapılan araştırmaların öğrencilerin klinik uygulamalarının gelişiminde etkili olduğu bulunmuştur (Ax ve Kincade, 2001). Ancak yapılan diğer araştırmalarda birçok hemşirelik öğrencisinin araştırma konusunda yüksek kaygı düzeyine sahip oldukları ve araştırma yapmaya yönelik olumsuz tutum ve davranış sergiledikleri bildirilmiştir (Onwuegbuzie ve Wilson, 2003; Blischak ve Cheek, 2001).

Kaygı, bir durumla ilgili endişe ve tedirginlik duyma hali olarak ifade edilebilir (Kring ve Johnson, 2015). İnsanlar yaşamları boyunca olmasını istedikleri durum ile mevcut durumları arasında algıladıkları farklılık olarak tanımlanan birçok problemle karşılaşabilirler. Bu problemleri çözmek için ise düşünmeye ihtiyaç duyarlar (Olgun vd., 2010). Bu kapsamda bireylerin problemlerin nedenlerini ve çözümlerini bulabilecek bilişsel bakış açısına sahip olmaları gerekmektedir (Kanbay, 2013). Ayrıca bireyin bu çözüm yolları arasından en iyi çözüm yolunu belirlemesi ve bu doğrultuda elde ettiği sonucu yorumlayacak üst düzey bilişsel beceriye sahip olması beklenmektedir. Ülkemizde doğrudan insana hizmet eden hemşirelik mesleğinin uygulanması ile ilgili yaşanan sorunlar göz önüne alındığında problem çözme becerisi gelişmiş mezunlara gereksinim duyulduğu açıktır (Olgun vd., 2010). Yapılan çalışmalar problem çözme becerisi yüksek olan öğrencilerin; eleştirel düşünme becerilerinin daha yüksek olduğunu ve sağlıklı çözüm yolları üretebildiklerini, umutsuzluk düzeylerinin düşük olduğunu ve böylece olumsuz duygu ve düşüncelerle daha etkili baş edebildiklerini, daha otonom davrandıklarını, akademik ve sosyal becerilerde daha yetkin olduklarını göstermektedir (Choi, 2004; Kanbay, 2013; Korkut, 2002; Shamian, 2007; Ulupınar, 1999). Ülkemizde hemşirelik öğrencileriyle yapılan araştırmalarda problem çözme becerileri orta düzeydedir (Abaan, 2005; Olgun vd., 2010; Kelleci ve Gölbaşı, 2004; Terzioğlu, 2006). Literatür incelendiğinde, hemşirelik öğrencilerinin problem çözme becerileri ve bilimsel araştırmaya yönelik kaygı düzeylerinin birlikte incelendiği araştırmaya rastlanmamıştır.

Araştırma Sorusu

1.Hemşirelik öğrencilerinin problem çözme becerileri ve bilimsel araştırmaya yönelik kaygı düzeyleri nedir?

2.Hemşirelik öğrencilerinin problem çözme becerileri ve araştırmaya yönelik kaygı düzeyleri ilişkili midir?

3.Hemşirelik öğrencilerinin sosyo-demografik özellikleri ile problem çözme becerileri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

4.Hemşirelik öğrencilerinin sosyo-demografik özellikleri ile bilimsel araştırmaya yönelik kaygı düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırmanın Türü

Bu araştırma, hemşirelik öğrencilerinin problem çözme becerileri ve bilimsel araştırmaya yönelik kaygı düzeylerini değerlendirmek amacıyla planlanmış kesitsel tipte bir çalışmadır.

Araştırmanın Evren ve Örnekleme

Araştırmanın evrenini, 2019-2020 öğretim yılında bir hemşirelik fakültesinde öğrenimini sürdüren ve “Hemşirelikte Araştırma Süreci” dersini almış olan (N=567) öğrenciler oluşturmuştur. Örneklem seçimi yapılmadan, araştırmaya gönüllü katılan öğrencilerden (n=308) veriler toplanmış olup evrenin %54.32’sine ulaşılmıştır.

Veri Toplama Araçları

Veri toplama formu araştırmacılar tarafından bu konuya ilişkin literatür incelenerek hazırlanmıştır. Veri toplama araçları “Birey Tanıtım Formu”, “Araştırmaya Yönelik Kaygı Ölçeği”, “Problem Çözme Envanteri” olmak üzere üç bölümden oluşmaktadır.

Birey Tanıtım Formu

Bireyin sosyo-demografik özellikleri (yaş, ekonomik durum algısı, eğitim düzeyi vb.), olgu ve durumlara eleştirel bakma, problem çözme yetenekleri ve herhangi bir bilimsel araştırmaya katılma durumları ile ilgili sorulardan oluşmaktadır.

Problem Çözme Envanteri (PÇE)

Heppner ve Peterson (1982) tarafından geliştirilen PÇE, üç alt boyutlu olup, toplam 35 maddeden oluşmaktadır. Alt boyutlar sorun çözme güveni (SÇG), “yaklaşma-kaçınma”

biçimi (YK) ve “kişisel kontrol” (KK)’dur. PÇE 1 ile 6 arasında puanlanan likert tipi bir ölçektir. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 32, en yüksek puan ise 192’dir. Ölçekten alınan toplam puanların yüksekliği, bireyin problem çözme becerileri konusunda kendini yetersiz olarak algıladığını gösterir. Bir başka ifadeyle ölçekten alınan puan arttıkça problem çözme becerisi azalmaktadır. Ölçeğin orjinalinin Cronbach Alfa’sı 0.90’dır. Ölçek, Şahin vd. tarafından Türkçe’ye uyarlanmış ve oluşan ölçeğin Cronbach Alfa değeri .88 olarak bulunmuştur (Sahin, Sahin ve Heppner, 1993). Bu çalışmada ölçeğin iç tutarlılık katsayısı 0.81 dir.

Araştırmaya Yönelik Kaygı Ölçeği (AYK)

Bu çalışmada öğrencilerin araştırmaya yönelik kaygı düzeyleri, Büyüköztürk (1997) tarafından geliştirilen toplam 12 sorudan oluşan “Araştırmaya Yönelik Kaygı Ölçeği” kullanılarak değerlendirilmiştir. Bireyin, yaşantısındaki problemlerine nasıl tepki gösterdiğini belirlemek için kullanılan AYK beşli likert tipinde yanıtlanabilen 12 madde ve tek faktörden oluşmaktadır. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 12, en yüksek puan ise 60’dır. Ölçekten alınan puan arttıkça kaygı düzeyinin de yükseldiğini göstermektedir. Ölçeğin Cronbach Alfa değeri 0.87’dir (Büyüköztürk, 1997). Bu çalışmada ölçeğin Cronbach Alfa değeri 0.87 olarak belirlenmiştir.

Araştırmanın Değişkenleri

Bu araştırmanın bağımlı değişkenleri AYK ve PÇE puanlarıdır. Bağımsız değişkenleri ise öğrencilerin sosyodemografik özelliklerinden oluşmaktadır.

Verilerin Toplanması

Veriler araştırmacılar tarafından anket tekniği kullanılarak yüz-yüze toplanmıştır. Formların uygulanması yaklaşık 15 dakika sürmüştür.

Verilerin Değerlendirilmesi

Araştırmanın verileri IBM Statistical Package of Social Science (SPSS) 22.0 programında değerlendirilmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde sayı, yüzdelik dağılımlar, ortalama, standart sapma, ortanca ve çeyrekler açıklığı değerleri hesaplanmıştır. Ölçek puanlarının normal dağılım özelliği Kolmogorov-Smirnov testi ile incelenmiştir. Verilerin normal dağılım göstermediği saptanmıştır ($p=0.00$). Öğrencilerin sosyo-demografik verileri sayı ve yüzde olarak verilmiştir. Verilerin analizinde Kruskal Wallis ve Mann-Witney U testi kullanılmıştır. Ayrıca ölçek puan ortalamaları arasındaki ilişkiyi belirlemek için Spearman

korelasyon analizi uygulanmıştır. Araştırmada $p<0.05$ düzeyi istatistiksel olarak anlamlı kabul edilmiştir.

Çalışmanın Etik Yönü

Araştırmanın yürütülmesi için araştırmanın yürütüldüğü üniversitenin “Tıbbi Araştırmalar Etik Kurulu”ndan (20-1.1T/32) ve ilgili Hemşirelik Fakültesi Dekanlığı’ndan yazılı izinler alınmıştır. Kullanılan ölçek izinleri yazarlardan e-posta yolu ile alınmıştır.

BULGULAR

Araştırmaya katılan öğrencilerin %82.5’i kadındır. Öğrencilerin %56.8’i olgu ya da durumlara eleştirel gözle bakabildiğini belirtirken, %48.4’ü kendi problem çözme becerisini “orta düzeyde” değerlendirmektedir. Öğrencilerin %10.1’i bu güne kadar en az bir bilimsel araştırma sürecinin tüm aşamalarına dâhil olduğunu, %16.2’si sadece anket doldurarak bir araştırmaya dâhil olduğunu ifade etmiştir.

Tablo 1. Öğrencilerin Bazı Sosyodemografik Özelliklerinin Dağılımı (n=308)

Özellikler	n*	%*
Cinsiyet		
Kadın	254	82.5
Erkek	54	17.5
Sınıf		
3.sınıf	197	64
4.sınıf	111	36
Gelir algısı		
Gelir<Gider	51	16.5
Gelir= Gider	229	74.4
Gelir >Gider	28	9.1
Olgulara ya da durumlara eleştirel gözle bakabilme		
Evet	175	56.8
Kısmen	125	40.6
Hayır	8	2.6
Kendini iyi bir problem çözücü olarak değerlendirme		
Evet	141	45.8
Kısmen	149	48.4
Hayır	18	5.8
Daha önce bilimsel bir araştırma sürecinin herhangi bir aşamasına dahil olma		
Planlama aşaması	31	10.1
Anket doldurma	50	16.2
Veri girişi	6	1.9
Araştırma raporu yazma	3	1.0
Tüm araştırma süreci	31	10.1
Hayır	187	60.7

Öğrencilerin PÇE ve AYK ölçeklerinden aldıkları toplam ve alt boyutlara ait puan ortancaları Tablo 2’de görülmektedir. Buna göre öğrencilerin PÇE toplam puan ortancası 100.50’dir. Puan ortancasının ölçeğin alt boyutlarına göre incelendiğinde ise ‘Sorun Çözme Güveni’ alt boyutu puan ortancası 31.00, Yaklaşma-Kaçınma puan ortancası 51.00 ve Kişisel Kontrol puan ortancası 18.50 olarak belirlenmiştir. AYK ölçeği madde puan ortancası 35’dir. İki ölçek arasında ters yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişki vardır ($r=-0.424$, $p<0.01$).

Tablo 2. Öğrenci Hemşirelerin Problem Çözme Envanteri ve Araştırmaya Yönelik Kaygı Ölçeğinden Aldıkları Puan Dağılımları ve Ölçekler Arasındaki İlişki (n=308)

	Min*	Max*	Medyan	Çeyrekler açıklığı**
Araştırmaya Yönelik Kaygı Ölçeği Toplam	16 (12)	60 (60)	38.00	35.00
Problem Çözme Envanteri Toplam	55 (32)	140 (192)	100.50	91.00
Sorun Çözme Güveni	14 (11)	52 (66)	31.00	26.00
Yaklaşma-Kaçınma	19 (16)	72 (96)	51.00	45.00
Kişisel Kontrol	5 (5)	30 (30)	18.50	15.00
Araştırmaya Yönelik Kaygı Ölçeği Toplam Puan				
Problem Çözme Envanteri Toplam Puan	$r=-0.424$ $p=0.000***$			

*Parantez içerisinde belirtilen rakamlar ölçekten alınabilecek minimum ve maksimum değerlerdir.

**Çeyreklerarası açıklık Ç1-Ç3

*** $p<0.05$

Tablo 3’te öğrencilerin bazı özelliklerine göre AYK ölçeğinden, PÇE ölçeğinden aldıkları toplam puan ve alt boyut puan ortalamaları verilmiştir. Öğrencilerin cinsiyet ve sınıflarına ilişkin ölçek toplam puan ve alt boyutlarından aldıkları puan ortalamaları Tablo 3’te görülmektedir. Öğrencilerin her iki ölçek puan ortalamalarının dağılımı cinsiyet ve sınıf özellikleri açısından incelendiğinde, gruplar arasında anlamlı bir fark saptanmamıştır. Öğrencilerin PÇE, SÇG ve YK puan ortalamaları, hem olgu ya da durumlara eleştirel gözle bakabilme hem de öğrencilerin kendi problem çözme becerisini değerlendirme durumlarına göre gruplar arasında anlamlı farklılık göstermiştir ($p<0.05$). Ayrıca kendini iyi bir problem çözücü olarak değerlendirme durumlarına göre de PÇE kişisel kontrol alt boyut puan ortalamasında gruplar arası farklılık anlamlı bulunmuştur ($p<0.05$). Öğrencilerin puan ortalamaları daha önce bilimsel bir araştırma sürecinin herhangi bir aşamasına dâhil olma durumlarına göre incelendiğinde sadece AYK toplam puanı açısından gruplar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir ($p<0.05$).

Tablo 3. Öğrencilerin Bazı Özelliklerine Göre Ölçeklerden Aldıkları Toplam ve Alt Boyut Puan Ortalamalarının Dağılımı

Özellikler	AYK Toplam	PÇE Toplam	PÇE-Sorun Çözme Güveni	PÇE-Yaklaşma-Kaçınma	PÇE-Kişisel Kontrol
	X ± SD	X ± SD	X ± SD	X ± SD	X ± SD
Cinsiyet					
Kadın	37.28±5.65	100.67±16.91	31.69±6.99	50.68±9.35	18.29±4.52
Erkek	36.13±7.01	98.04 ± 19.54	30.79±8.74	49.56±9.78	17.69±4.69
	z=-.707 p=.47	z=-1.151 p=.25	z=-1.269 p=.20	z=-.635 p=.52	z=-.969 p=.33
Sınıf					
3.sınıf	37.17±5.65	100.40±17.51	31.64±7.15	50.95±9.51	17.81±4.66
4.sınıf	36.91±6.38	99.85±17.27	31.35±7.65	49.65±9.25	18.85±4.28
	z=-.294 p=.76	z=-.340 p=.73	z=-.586 p=.55	z=-1.008 p=.31	z=-1.888 p=.05
Olğulara ya da durumlara eleştirel gözle bakabilme					
Evet	37.17±5.72	97.97±17.27	30.04±7.30	49.31±9.32	18.61±4.72
Kısmen	36.80±5.16	103.12±15.95	33.27±6.43	52.11±8.89	17.74±4.12
Hayır	39.375±15.57	103.63±32.59	37.25±12.16	50.50±15.79	15.88±6.17
	KW=1.789 p=.40	KW=8.161 p=.01*	KW=17.903 p=.000*	KW=7.379 p=.02*	KW=4.218 p=.12
Kendini iyi bir problem çözücü olarak değerlendirme					
Evet	37.13±5.41	96.43±17.45	28.72±6.69	48.59±9.72	19.11±5.04
Kısmen	37.16±6.28	102.95±16.47	33.41±6.95	51.89±8.78	17.64±3.82
Hayır	35.82±7.00	106.65±19.43	38.00±6.15	53.18±10.03	15.47±4.47
	KW=.834 p=.65	KW=14.343 p=.001*	KW=45.609 p=.000*	KW=10.285 p=.006*	KW=14.747 p=.001*
Daha önce bilimsel bir araştırma sürecinin herhangi bir aşamasına dahil olma					
Planlama aşaması	35.35±8.54	90.39±24.61	29.42±9.62	45,32±12,71	15.65±5.35
Anket doldurma	37.72±6.38	98.80±15.70	30.68±6.95	49.96±8.27	18.16±5.06
Veri girişi	38.00±3.52	93.00±19.40	27.00±7.21	47.83±12.62	18.17±5.42
Araştırma raporu yazma	44.67±8.96	88.33±30.66	27.67±9.87	42.67±17.16	18.00±10.54
Tüm araştırma süreci	38.61±3.95	99.97±12.70	29.94±5.57	51.03±7.84	19.00±3.70
Hayır	36.79±5.43	102.77±16.25	32.59±7.08	51.59±8.83	18.48±4.16
	KW=9.723 p=.04*	KW=3.497 p=.47	KW=1.691 p=.79	KW=4.230 p=.37	KW=8.076 p=.08

TARTIŞMA

Günümüz toplumu, bilgiye kolay erişebilen, eriştiği bu bilgiyi kullanabilme becerisine sahip, yaratıcı, araştıran, sorgulayan, üretime katkı sağlayan, iletişim kurabilen, eleştirel düşünme becerilerine sahip, evrensel değerleri benimseyen, kendini sürekli geliştiren, analiz, sentez ve değerlendirme yapabilen kişilere ihtiyaç duymaktadır. Bu bağlamda eğitim sistemlerinden bu özelliklere sahip insan gücünün yetiştirilmesi beklenmektedir (Yenice,

2012). Hemşirelik eğitim süreci, öğrencilere bilimsel problem çözme yaklaşımı ve araştırma yöntemlerine ilişkin bilgi ve beceri kazandırılmasında oldukça önemlidir. Bu çalışmada hemşirelik öğrencilerinin problem çözme becerileri ve bilimsel araştırmaya yönelik kaygı düzeylerini belirlemek amaçlanmıştır. Çalışmanın bulguları öğrenci hemşirelerin araştırma yapmaya yönelik kaygılarının orta düzeyde olduğunu göstermiştir. Elde edilen veriler, literatürdeki araştırma verileri ile paralellik göstermektedir. Çelik vd., (2014) tarafından yapılan çalışmada öğrenci hemşirelerin araştırma yapma kaygılarının benzer şekilde orta düzeyde olduğu bulunmuştur. Rezaei ve Zamani-Miandashti (2013) lisansüstü öğrencilerle yaptıkları çalışmada, öğrencilerin araştırma yapmaya ilişkin kaygılarını orta düzey olarak belirlemiştir. Barutçu vd., (2021) tarafından yapılan hemşirelik doktora öğrencilerinin araştırma kaygı düzeylerinin incelendiği çalışmada, araştırma kaygısının düşük düzeyde olduğu saptanmıştır. Saracaloğlu (2008) ve Bayar vd. (2013) tarafından lisansüstü öğrencilerle yapılan çalışmalarda da öğrencilerin, araştırma kaygısının düşük düzeyde olduğu saptanmıştır. Aldıkları araştırma eğitimi ile araştırma bilgisini etkili bir şekilde kullanmaları beklenen hemşire adaylarının, kaygı düzeylerinin düşük olması beklenmektedir. Bu çalışmada öğrencilerin araştırmaya yönelik kaygılarının orta düzeyde olmasının, öğrencilerin yaklaşık %61'inin herhangi bir araştırma sürecine katılmamış olmasından kaynaklı bir sonuç olduğu düşünülmüştür. Ülkemizde lisansüstü eğitim alan öğrencilerle yapılan çalışmalarda bu grubun araştırmaya yönelik kaygılarının düşük olmasında ise, yüksek lisans tezleri başta olmak üzere bilimsel araştırma süreçlerine daha fazla katılıyor olmalarının etkisi olduğu düşünülmektedir.

Araştırmada öğrencilerin cinsiyetine göre araştırma kaygı puanlarında farklılık olmadığı bulunmuştur. Benzer şekilde literatürde yapılan çalışmalarda öğrencilerin cinsiyetlerine göre araştırma kaygı durumları incelendiğinde, lisansüstü eğitim yapmakta olan öğrencilerin araştırma kaygı puanlarının cinsiyet açısından istatistiksel olarak anlamlı bir biçimde değişmediği saptanmıştır (Barutcu, 2021; Bayar, 2013; Büyüköztürk 1999; Çelik, 2014; Çokluk Bökeoğlu ve Yılmaz, 2005; Saracaloğlu, 2005; Saracaloğlu, 2008). Bu araştırma bulgusunun yapılan diğer araştırma bulguları ile paralellik gösterdiği belirlenmiştir.

Çalışmada öğrencilerin yaklaşık %40'ı daha önce bilimsel bir araştırmanın herhangi bir aşamasına dâhil olduğunu ifade etmiştir. Öğrencilerin bilimsel araştırmanın herhangi bir aşamasına dâhil olma durumu ile AYK ölçeği toplam puanı arasında anlamlı fark bulunmuştur ($p < 0.05$). Ceyhan (2014) tarafından yapılan çalışmada öğrencilerin %59'unun bilimsel bir araştırmanın herhangi bir aşamasına dâhil olduğu bulunmuştur. Çelik vd. (2014) tarafından yapılan çalışmada ise öğrencilerin %50'sinin bilimsel araştırma yapma deneyimi

olduğu saptanmış olup, AYK ölçeği toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Bu çalışmada araştırma sürecinin planlama aşamasına katılan öğrencilerin AYK toplam puanının en düşük olması dikkati çekmektedir (Tablo 3). Araştırmanın planlama aşaması bir konuda sorunların belirlenmesi, çözüm yollarının oluşturulması sürecini içerdiği için öğrencilerin bu aşamada araştırma sürecine dahil olması kaygı durumlarının azalmasına yol açabilir.

Araştırmada hemşirelik öğrencilerinin problem çözme becerisi orta düzeyde bulunmuştur. Benzer şekilde öğrencilerle yapılan çalışmalarda problem çözme becerisinin orta düzeyde olduğu belirlenmiştir (Altun, 2003; Keskin ve Yıldırım, 2008; Tezel vd., 2009; Yılmaz, Karaca ve Yılmaz, 2009). Ayrıca bu çalışmada sınıflar arası istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır. Bununla birlikte 4. sınıf hemşirelik öğrencilerinin PÇE puan ortalamasının 3. sınıf hemşirelik öğrencilerinin PÇE puan ortalamasından daha düşük olmasının nedenlerinin; 4. sınıf hemşirelik öğrencilerinin 3. sınıf hemşirelik öğrencilerine kıyasla, saha deneyimlerinin fazla olması ve hasta/sağlıklı bireylerle çalışırken sürekli problemlerle karşılaşmalarının olumlu etkisi olduğu söylenebilir.

Bu çalışmada öğrencilerin cinsiyetlerine göre problem çözme becerisi toplam puan ve alt boyut puanlarında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır. Yapılan çalışmalarda da benzer şekilde cinsiyetler arasında anlamlı fark bulunmamıştır (Can, Öner ve Çelebi 2009; Elkin ve Karadağlı, 2015; Gültekin, 2006; Olgun vd., 2010; Gündoğar 2019). Ancak bu araştırmada PÇE toplam ve alt boyutlarının tamamında erkek öğrencilerin problem çözme becerilerinin daha iyi durumda olduğu belirlenmiştir. Olgun vd., (2010) tarafından yapılan çalışmada ise toplam PÇE ve PÇG ile YK alt boyutlarında erkek öğrenciler, KK alt boyutunda da kız öğrenciler lehine problem çözme becerilerinin daha iyi durumda olduğu bulunmuştur. Keskin ve Yıldırım'ın çalışmasında (2008) kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre problem çözme becerilerinin daha yeterli düzeyde olduğu bulunmuştur.

Çalışmada öğrencilerin yaklaşık %57'si olgu ya da durumlara eleştirel gözle bakabildiğini ifade etmiştir. Ayrıca çalışmada öğrencilerin olgu ya da durumlara eleştirel gözle bakabilme durumuna göre PÇE toplam puan ve SÇG ve YK alt boyutları açısından gruplar arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. PÇE'nin KK alt boyutunda anlamlı bir fark olmamakla birlikte dikkat çeken bulgu ise olgu ya da durumlara eleştirel gözle bakabilme durumuna hayır diyen öğrencilerin KK alt boyut puan ortalamalarının daha düşük olması, çatışmaya girmemek için bilinçli ya da bilinçsiz olarak kullanılan kaçınma davranışının etkisi olduğu düşünülmektedir.

Araştırma bulgularına göre öğrencilerin yaklaşık %46'sı kendini iyi bir problem çözücü olarak görmektedir. Ayrıca öğrencilerin kendini iyi bir problem çözücü olarak değerlendirme durumuna göre PÇE toplam puan ve alt boyutları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Burhan (2019) tarafından yapılan çalışmada benzer şekilde öğrencilerin yaklaşık %50'sinin kendini iyi bir problem çözücü olarak değerlendirdiği bulunmuştur. Kendini iyi bir problem çözücü olarak değerlendiren öğrencilerin problem çözme becerilerinin daha yüksek olduğu görülmektedir (Tablo 3). Çalışanların problem çözme becerisinin yüksek olması, sağlık hizmetlerindeki kaliteyi, mesleki profesyonelliği ve otonomiye olumlu yönde etkilemektedir (Kanbay, 2013; Korkut, 2002; Ulupınar, 1999). Bu doğrultuda öğrencilerin problem çözme becerilerinin hemşirelik süreci başta olmak üzere, vaka temelli (örnek olay) ve simülasyon temelli eğitimlerle geliştirilmesi gerekmektedir.

Bu çalışmada öğrenci hemşirelerin AYK durumları ile PÇE arasında negatif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur (Tablo 2). AYK ölçeğinin değerlendirmesinde ölçek puanı azaldıkça araştırmaya yönelik kaygı durumu azalmaktadır. PÇE'nin değerlendirilmesinde ölçek puanı azaldıkça problem çözme becerisi artmaktadır. Bu nedenle araştırmada iki değişken arasındaki bu ters yönlü ilişki teorik olarak beklenen pozitif ilişkiyi belirtmektedir. Bu sonuca göre, araştırmaya yönelik kaygı düzeyleri ile problem çözme becerileri arasında ilişki olduğu ve öğrenci hemşirelerin problem çözme becerileri artarken araştırmaya yönelik kaygılarının azaldığı söylenebilir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırma, öğrenci hemşirelerin bilimsel araştırma yapmaya yönelik kaygılarının ve problem çözme becerilerinin orta düzeyde olduğunu göstermiştir. Ayrıca araştırmada problem çözme becerisi ile araştırmaya yönelik kaygı düzeyleri arasında ters yönde orta derecede anlamlı ilişki bulunmuştur. Bu kapsamda bu bulgunun, mesleki gelişim, profesyonellik, otonomi ve temel olarak hemşirelik bakım kalitesinin artırılması için yol haritası olacağı düşünülmektedir. Problem çözme öğrenilebilen ve deneyimlerle geliştirilebilen entelektüel bir beceridir. Hemşirelik eğitimi sırasında öğrencilerin problem çözme becerilerini geliştirici örnek olay, videolar ve simülasyon temelli eğitimler gibi yöntemler kullanılarak öğrencilerin problem çözme bilgi ve becerilerinin eğitimciler tarafından desteklenmesi ile öğrencilerin problem çözme sürecini etkin şekilde kavraması sağlanabilecektir. Bu doğrultuda öğrencilerin hemşirelik süreci başta olmak üzere problem çözme sürecini zor, teorik, uygulamada zaman alıcı olarak görmelerinin önüne geçilmesinde etkili olacağı düşünülmektedir. Ayrıca çoğu

üniversitede seçmeli olan bitirme tezlerinin zorunlu hale getirilmesi ya da ders kapsamında öğrencilerin bir araştırma sürecine dâhil edilmesi sağlanarak bilimsel araştırma yapma deneyimi kazandırılması önerilmektedir. Öğrencilerin lisans eğitimleri sırasında bu yaptıkları çalışmalarla ya da dinleyici olarak bilimsel kongre ve sempozyumlara katılma olanaklarının sağlanması önerilmektedir.

Genellenebilirliği ve Sınırlılıklar

Araştırmada kullanılan veri toplama araçları öz bildirim yöntemi ile toplanmıştır. Ayrıca araştırma sadece bir fakültede yürütülmüştür. Bu nedenlerden dolayı elde edilen sonuçlar sadece çalışma grubuna genellenebilir ve bu da araştırmanın sınırlılıklarını oluşturmaktadır.

Teşekkür

Araştırmaya katılan katılımcılara teşekkür ederiz.

KAYNAKLAR

- Abaan, S. (2005). Hemşirelerde problem çözme becerileri: Öz değerlendirme sonuçlarının analizi. *Hacettepe Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 62-76.
- Altun, İ. (2003). The perceived problem-solving ability and values of student nurses and midwives. *Nurse Education Today*, 23, 575-584.
- Ax, S. ve Kincade, E. (2001). Nursing students' perceptions of research: usefulness, implementation and training. *Journal of Advanced Nursing*, 35(2), 161-170.
- Barutcu, C. D., Yardımcı Gürel, T. ve Mert, H. (2021). Hemşirelik doktora öğrencilerinin bilimsel araştırmaya yönelik kaygı düzeylerinin incelenmesi. *İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 6 (3), 33-38.
- Bayar, V., Bayar, A., Eğmir, E., Ödemiş, S. İ. ve Kayır, G. (2013). Lisansüstü eğitimi alan öğrencilerin bilimsel araştırma yapmaya yönelik kaygı düzeyleri. *VI. Ulusal Lisansüstü Eğitim Sempozyumu Bildiriler Kitabı*, Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yayını, 6, 90-96.
- Blischak, D. ve Cheek, M. (2001). A lot of work keeping everything controlled: a class research project. *American Journal of Speech-Language Pathology*, 10, 10-16
- Burhan, G. (2019). Sağlık bilimleri fakültesi öğrencilerinin eleştirel düşünme seviyeleri ve problem çözme becerilerinin incelenmesi. (Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Büyüköztürk, Ş. (1997). Araştırmaya Yönelik Kaygı Ölçeğinin geliştirilmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 12, 453-464.
- Büyüköztürk, Ş. (1999) Araştırmaya yönelik kaygı ile cinsiyet, araştırma deneyimi ve araştırma başarısı arasındaki ilişki. *Eğitim ve Bilim*, 23(112), 29-34.
- Can, H., Öner, Ö. ve Çelebi, E. (2009). Üniversite öğrencilerinde eğitimin sorun çözme becerisine etkisinin incelenmesi. *Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi*, 4(10), 35-58.

- Ceyhan, G. (2014). Üniversite öğrencilerinin yansıtıcı düşünme düzeyleri ve araştırmaya yönelik kaygılarının çeşitli değişkenler açısından cart analizi ile incelenmesi. (Yüksek Lisans Tezi). Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Van.
- Çelik, S., Önder, G., Durmaz, K., Yurdusever, Y. ve Uysal, N. (2014). Hemşirelik öğrencilerinin bilimsel araştırma yapmaya yönelik kaygı ve tutumlarının belirlenmesi, *HSP*, 1(2), 23-31.
- Choi, H. (2004). The Effects of PBL (Problem Based Learning) on the metacognition, critical thinking and problem solving process of nursing students. *Taehan Kanho Hakhoe Chi*, 34(5), 712-721.
- Çokluk, B. O. ve Yılmaz, K. (2005). Üniversite öğrencilerinin eleştirel düşünmeye yönelik tutumları ile araştırma kaygıları arasındaki ilişki. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 41, 47-67.
- Erdoğan, S. (2014). Araştırmaya giriş ve araştırma süreci. S. Erdoğan, N. Nahcivan, M. Esin N (Ed.), *Hemşirelikte Araştırma: Süreç, Uygulama ve Kritik içinde (s.3-4)*. İstanbul: Nobel Tıp Kitabevleri.
- Gültekin, A. (2006). Psikolojik danışmanlık ve rehberlik öğrencilerinin problem çözme becerilerinin incelenmesi. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Gündoğar, H. S. (2019). Hemşirelerin yaşam boyu öğrenme durumları ile problem çözme becerilerinin incelenmesi.(Yüksek Lisans Tezi). Bartın Üniversitesi, Bartın.
- Heppner, P. P. ve Petersen, C. H. (1982). The development and implications of a personal problem solving inventory. *Journal of Counseling Psychology*, 29(1), 66-75.
- Kanbay, Y. (2013). Hemşirelik öğrencilerine verilen eleştirel düşünme eğitiminin problem çözme becerisi üzerine etkisi. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Karagül, S. ve Aslan, C. (2016). Türkçe eğitimi programında lisansüstü öğrenim gören öğrencilerin bilimsel araştırma yapmaya yönelik kaygı düzeyleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1 (38), 201-217.
- Kelleci, M. ve Gölbaşı, Z. (2004). Bir üniversite hastanesinde çalışan hemşirelerin problem çözme becerilerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *C.Ü. Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 8 (2), 1-8.
- Keskin, G. ve Yıldırım, G. (2008). The evaluation of university students in terms of problem solving, autonomy, multiple intelligences based on constructive approach norms. *Inonu University Journal of the Faculty of Education*, 9(16), 67-88.
- Korkut, F. (2002). Lise öğrencilerinin problem çözme becerileri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*; 22, 177-184.
- Kring, A. M. ve Johnson, S. L. (2015). *Anormal psikoloji*. M. Şahin (Çev. Ed.), Ankara: Nobel.
- Olgun, N., Öntürk, Z. K., Karabacak, Ü., Aslan, F. E. ve Serbest, Ş. (2010). Hemşirelik öğrencilerinin problem çözme becerileri: bir yıllık izlem sonuçları. *Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, (4), 188-194.
- Onwuegbuzie, A. J. ve Wilson, V. A.(2003). Statistics anxiety: nature, etiology, antecedents, effects, and treatments-comprehensive review of the literature. *Teaching in Higher Education*, 8(2), 195-209.
- Rezaei, M., ve Miandashti, N. (2013). The relationship between research self efficacy, research anxiety and attitude toward research: A study of agricultural graduate students. *Journal of Educational and Instructional Studies in the World*, 3(4), 69-79.
- Sahin, N., Sahin, N. H. ve Heppner, P. P. (1993). Psychometric properties of the problem solving inventory in a group of Turkish university students. *Cogn Ther Res*, 17, 379-396.

-
- Saracaloğlu, A. S., Varol, S. R. ve Ercan, İ. E. (2005). Lisansüstü eğitim öğrencilerinin araştırma kaygıları, araştırma ve istatistiğe yönelik tutumları ile araştırma yeterlikleri arasındaki ilişki. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*; Özel Sayı 1, 187-199.
- Saracaloğlu, A. S. (2008). Lisansüstü öğrencilerin akademik güdülenme düzeyleri, araştırma kaygıları ve tutumları ile araştırma yeterlikleri arasındaki ilişki. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(2), 179-208.
- Shamian, J. (2007). Effect of teaching decision analysis on student nurses' clinical intervention decision making. *Research in Nursing & Health*, 14(1), 59-66.
- Terzioglu, F. (2006). The perceived problem solving ability of nurse managers. *Journal of Nursing Management*, 14(5), 340-347.
- Tezel, A., Arslan, S., Topal, M., Aydoğan, Ö., Koç, Ç. ve Şenlik, M. (2009). Hemşirelik öğrencilerinin problem çözme becerileri ve depresyon düzeylerinin incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 12(4), 1-10.
- Uluşınar, S. (1999). *Hemşirelik eğitiminin öğrencilerin sorun çözme becerilerine etkisi*. IV. Ulusal Hemşirelik Eğitimi Sempozyumu "Uluslararası Katılımlı" Çevik Matbaacılık, İstanbul.
- Yenice, N. (2012). A review on learning styles and critically thinking disposition of pre-service science teachers in terms of miscellaneous variables. *Asia-Pacific Forum on Science Learning & Teaching*, 13(2), 2-31.
- Yılmaz, E., Karaca F. ve Yılmaz E. (2009). Sağlık Yüksekokulu öğrencilerinin problem çözme becerilerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 12(1), 38-48.